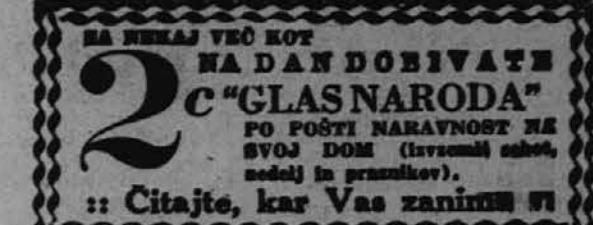

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skrivajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

Liš slovenskih delavcev v Ameriki.

Telephone: CHelsea 3-1242

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office No. New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 53 — Stev. 53

NEW YORK, TUESDAY, MARCH 17, 1942 — TOREK, 17. MARCA, 1942

Volume L. — Letnik L.

RUSI PRODIRajo V SNEGU

RUSI PRODIRajo V GLOBOKEM SNEGU JUŽNO IN SEVERNO OD SMOLENSK-VIJAZMA CESTE. — USPEHI TUDI DRUGJE

Na osrednjem in severni ruski fronti divjajo veliki snežni viharji, Rusi pa z vso silo vdarejo na tri nemške najtrdnejše postojanke, s katerih je nameščena Hitler pričetki svoje spomladno ofenzivo. Vse tri postojanke so skor. popolnoma, ali naj dolga dočakljene.

Poročilo s fronte pravi, da se ofenziva nadaljuje in da je bilo zavzetih več vasi.

Med najlužnimi sneženji viharjem so Rusi prebili nemško črto južno in severno od Smolensk-Vijazma ceste, kjer so se največ obnesele ruski padalne čete.

Rusi pravijo, da je vsak dan ubitih na tisoče Nemcev.

Vreme je Nemcem zadalo pet hud udarec, kajti v prvi polovici marca je zavladala precej toplja vreme, sedaj pa so s sibirske planine zopet pripali snežni viharji, s Krima pa poročajo, da je nastopil hudo mraz. Na osrednjem in severni fronti je zapadlo toliko snega, da se še Rusi težko vozijo s samimi.

Največ poročil o prodiranju ruske armade prihaja iz Stockholma in pravijo, da so močni padalni edelki zasedli utrjene kraje za nemško črto na osrednjih frontih.

Najpoglavitejše vojne operacije so naslednje:

1. Veliko industrijsko mesto Kursk, ki je ena izmed Hitlerjevih zimskih trdnjav 280 milij južno od Moskve, so Rusi odrezali, ko so prodri proti zapadu severno in južno od mest, ter so presekali važno železnicu, ki pelje do zalagalne postaje v Konotopu. Rusi ogrožajo neko mesto 20 milij zapadno od Kurska.

Po večnem vročih bojih okoli Orela, 200 milij južno od Moskve, so Rusi zavzeli Hotin, 30 milij proti severozapadu, Olsjanki, 15 milij južno od Orel-Kursk železnic. Velika bitka je tudi v teku okoli Kroma, 25 milij jugozapadno od Orela. V Hotincu so Rusi oddaljeni od Bryansk, ki je zelo važno železniško križišče, samo 50 milij.

3. Zapadno od Moskve preti Nemcem dvojno obkroženje. Rjev je že obklojen; armada pod poveljstvom generala Grigorija K. Hukova pa stiska zanjko okoli Vijazme. Severno od Vijazme-Smolensk ceste so Rusi zavzeli Kogdjanovo ter prodirajo južno ob železnici iz Nikitinke. Južno od ceste so Rusi zavzeli Serebusje, sredi pota med Dorogobužem in Viazmo.

Dalje pravi poročilo, da je parnik prihajal iz Združenih držav in da se je vstavil v Rio de Janeiro v Braziliji, nato pa je nadaljeval vožnjo proti jugu. Tedaj pa je bil torpediran in zelo poškodovan, pa vendar je, še z lastno paro priplul v neko pristanišče na Falklandu.

5. Nemei se še vedno drže pri Starju Rusi, četrti je njih položaj brezpen in Rusi z vedno večjo silo pritisajo na njene. Tudi nekoliko južno od Leningrada so Rusi zavzeli neko ukrajinsko dekle.

Poročila z vzhodne fronte

Združeni narodi so imeli na Iztoku nekoliko uspeha. — Kitajci so se združili z Angleži v boju proti Japoncem v Burmi.

Amerikanci napadajo Japonce

V Canberri, glavnem mestu Avstralije je bilo naznanjeno, da so Združene države pričele veliko ofenzivo proti japonskim pomorskim zvezam in sicer so z napadi pričeli podmornice.

Ravno tako ameriške zračne trdnjave z avstralskimi aeroplani skušajo odvrniti japonski vpad v Avstralijo.

Ameriški in avstralski letali so povzročili veliko škodo na letališčih na številnih otokih, ki so v japonskih rokah. Včeraj so zavezniški aeroplani napadli japonska letališča pri Diliu na portugalskem otoku Timorju ter na pristanišča Rabaul in Gasmata na angleškem otoku New Britain.

Angleška ofenziva v Burmi

Angleška armada se je po dolgem umikanju slednjič vstavila in je prešla v ofenzivo ter prekoračila reko Sittang ter zavzela Shweygin, 80 milij severno od Ranguna.

Angleži so se pred nekaj dnevi umaknili čez reko Sittang, kar je dovedlo, da so se Japoneci polastili Ranguna, glavnega mesta Burme in obenem edinega pristanišča, iz katerega je bil Kitajski posljednji vojni material po Burmi cestni.

Pri zavzetju Shweyginja je bil junak nek indijski havildar (sergeant), ki se je običen kot kulinj splasil v mesto in se posnel med delavce, ki so kopali zakope za Japonce. Tam je vse natančeno izvedel o številu japonske armade, o njeni raz-

Parnik Queen Mary — torpediran?

Italijanska uradna časnikarska agencija "Stefani" je vprašanje, za kaj se bo vpisala, kadar pride do registracije za žensko delo, je predsednikova sopoga Mrs. Eleanor Roosevelt odgovorila:

"Well, vpisala bi se kot gospodinja z majhno iskušnjo v pisateljevanju in predavanju. Kuhati znam zelo slabo, toda doma znam zelo dobro streči bolniku. Mogla bi tudi predstavljati iz francoske, nemške in italijanske, ako bi imelo skrtačila. Znam tudi voziti avtomobil, toda ne znam popraviti motorja ali pa premeniti obroča."

Nemški vojaki se upirajo

Glavni stan "svobodnih Francuzov" v Londonu je naznani, da so se v mnogih nemških garnizijah v Franciji vojaki uprli in da je bilo več častnikov vstrelnih.

Poročilo pravi, da so se uprili nemški polki v Chalon-sur-Saone, Digon, Cosne in v de-

poredbi in načrtih ter se je zopet vrnil k svojemu polku. Prinesel je s seboj tudi seznam burmanskih petih kolonistov.

V Burmi se pripravljajo na spopad

Najboljši kitajski vojaki, oboroženi z ameriškim orožjem, prihajajo v južno Burmo in se združujejo z angleško armado okoli Tonogu, 150 milij severno od Ranguna, kjer se bo v kratkem vnela nova velika bitka.

Medtem ko Japoneci "pospravljajo" po južni Burmi, so Kitajci naglo pričeli prihajati na fronto, da se bore skupno z Angleži.

Japonti bombardirali Darwin

Darwin, glavnata postojanka združenih narodov v severni Avstraliji, je včeraj popoldne doživel že tretji zračni napad. Nad mesto je priletelo 14 japonskih bombnikov in so vrgli bombe. Nekaj ljudi je bilo

zabitih.

Japonti so nameravali bombardirati gotove predmete, toda povzročena škoda ni bila velika. Ta napad pa je bil znatno manjši kot pa sta bila dva napada v februarju.

Kot poroča Reuterjeva časnikarska agentura, so avstralski letali opazili močno japonsko vojno brodovje zapadno od Avstralije. Na Novo Guinejo je tudi zopet prišlo mnogo japonskih aeroplani, kar vse pomeni, da bo Japonska v kratkem pričela velik napad na Avstralijo z morja in iz zračnih napadov.

Belo hišo bo izgubila cvetličnjak

Se pred 1. julijem bodo razdrli veliki cvetličnjak Beli hiši, da bo mogoče razširiti Washington Street. Pozneje bo Mrs. Roosevelt omemila porabno eveltie v Beli hiši na polovico. Vsled vojne tudi ne kaže

zadruži velik, stroškov postavliti nov cvetličnjak, zato bodo

z Belo hišo potrebne cvetlice kupovali pri bližnjih trgovinah.

Ceške tovarne bodo bombardirane

Čehoslovaška radio postaja v Londonu je naznana, da morejo češke municijske tovarne in arzenali pričakovati vsak dan, da jih bodo bombardirali zavezniški aeroplani.

Kakor so bile prejšnji teden bombardirane Renaultove tovarne blizu Pariza, tako bodo bombardirane Škodove tovarne in tovarne, ki izdelujejo

Brenove puške, v Brnu; Noblova dinamita tovarna v Bratislavu, velika nemška petrolejska skladnica v Trencianskih in Teplicah in mnogo drugih tovarn, ki izdelujejo vojni materjal za nemško armado.

Radio postaja je v češkem jeziku opozorila češke delavce na bližajoči se napad.

Nemški vojaki se upirajo

dveh dneh pobili 1800 Nemcev. Pred nekaj dnevi je bilo naznano, da je bil 1. februarja v Harkovu ubit nemški general Braum. Sedaj se je še izvedel, da ga je umorilo neko ukrajinsko dekle.

Nemci se še vedno drže pri Starju Rusi, četrti je njih položaj brezpen in Rusi z vedno večjo silo pritisajo na njene. Tudi nekoliko južno od Leningrada so Rusi zavzeli neko ukrajinsko dekle.

Usoda Avstralije odvisna od Z. D.

Avstralija se ne more sama braniti, potrebuje bojne ladje in veliko število aeroplakov. — Bojno polje na Pacifiku.

Hitlerjevi načrti za zmago

V Hitlerjevem načrtu je zapisano, da mora Japanska vdariti na Rusijo, in skupno z Nemčijo v Afriku.

Nek tudi diplomat, ki dobro

pozna razmere, je v Londonu rekel,

da je prejel zanesljivo

poročila, da je Adolf Hitler

predložil velikanski

načrt za osvojitev sveta.

Po tem načrtu bi Japanska med

drugim vdarila na Rusijo,

Nemčija in Japanska pa sku-

pono na Afriku.

Angleške bojne ladje so raz-

kopljene po Atlantiku, po Se-

vernem ledenu morju, po

Sredozemskem morju in v In-

dijskem oceanu. Angleške bojne

ladje spremljajo konvoje po

Atlantiku, pomagajo armada

in bo bore vseprosod z nemškimi in italijanski

bojnimi ladji, da bodo ameriške in angleške

bojne ladje bolj zaposlene na

vzvodenem afriškem obrežju.

Od svoje strani pa bo Hit-

ler francosko vlado v Vichyju

prisili, da bo zlagala z vojni

potrebščinami armado feld-

maršala Rommelja v Libiji in ho-

movala izročiti vse bojni ladji,

da bodo ameriške in angleške

Madagaskar je francoski otok

zvezniški bojni ladji v

Atlantiku.

Diplomat pravi, da ima po-

polna potrdila o poročilu, da

je bila na Madagaskar posla-

na japonska vojaška misija.

Madagaskar je francoski otok

zvezniški bojni ladji v

Atlantiku.

Italija pa se bo s svojimi

bojnimi ladji prebila skozi

Sueški kanal in se bo zdržala

z japonskimi bojnimi ladji v

v Indijskem oceanu.

SAMO ČUDEŽ MORE REŠITI NEMCE

Bivši čehoslovaški predsednik dr. Edvard Beneš je ob

priliku tretje obletnice prihoda

Nemcev v Prago v svojem govoru rekel, da so nemški čas-

niki pripravljeni, da more le ču-

dež rešiti Nemčijo. Dr. Beneš

je rekel, da ve to iz najzanesljiv-

je virov v celo naravnost

iz Berlinja.

Kot pravi dr. Beneš, bo pri-

šlo do nemškega vojaškega in

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenske Publishing Company, (A Corporation). Frank Baker, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and address of above officer: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$5. — Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list na Ameriko in Kanado \$6.; za pol leta \$3.75; za detr leta \$1.50. — Za New York na celo leto \$7.; za pol leta \$3.50.

Za inozemstvo na celo leto \$7.; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan in vsebinski sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

Telephone: CHelsea 8-1242

TRAGEDIJA NA PACIFIKU

Japoncem se mora priznati, da so v dosedanjih bojih na zapadnem Pacifiku dosegli velike in presečljive u-pehe. Vse obrambe združenih narodov so se zdrobile v prah.

In kde je bil bolj razočaran nad zavezniškimi porazi? Kitajska?

Nad štiri leta so se Kitajci sami bojevali z Japonec in večno so pričakovali, da jim bodo nekoga dne zapadne države priše na pomoč.

Kitajci so trdno verovali v vojaško silo zapadnih držav. Prepirčani so bili, da bi Združene države in Anglia in druge demokratiske države, ako bi skupno vdarile na Japonsko, jo zdrobile s svojimi klečečimi kot oreli.

Mesto tegut pa so bili Kitajci bridko razočarani.

Videli so, kako so bili Amerikanci presenečeni v spanju v Pearl Harborju. Bili so priča, kako so se Japonci polastili Filipinov, ker Združene države niso na otok poslale dovolj aeroplakov. Samo generalu Douglas MacArthur se z majhno peščico vojakov še drži na Bataan polotoku in v trdnjavji Corregidor. Toda — kako dolgo še?

V presenečenju so gledali, kako Japonci z vso naglico potiskajo Angleže v Malaji proti jugu in so jih slednjiči pognali iz najmočnejše trdnjave na Dalnjem Izoku — Iz Singapura. Videli so kako so bili Holandci pregnani s svojih Vzhod. Indijskih otokov — ker jim zavezniki niso ob pravem času poslali pomoči.

In sedaj še največje razočaranje — Japonci v štirih letih niso mogli zlomiti kitajske fronte, sedaj pa so v treh mesecih predvsi skozi Burmo v Rangum ter so odrezali Burmo cesto, po kateri so Kitajci skozi vsa štiri leta dobivali vojne potreščine od zaveznikov.

V svojo veliko žalost sedaj Kitajci uvidevajo, da so se dan v slabsem položaju, kot pa pred štirimi meseci, ko so se štiri bojevali z Japonci in brez kakšne pomoči od zunaj.

Nikakega dvoma ni, da so zapadne države napravile velike pogreške v obrambi Pacifika. V veliki meri so podcenjevali japonsko vojaško silo. Zakrivili so — kot v Pearl Harborju — največjo brezbržnost. Postavili so obrambo, ki pa je bila tako slaba, da ni bilo mogoče na nobenem kraju odbiti sovražnega napada. Navzle vsem pogreškom pa je nerazumljivo, da so se do sedaj zavezniki v Aziji ogibali večjih bojev in so pustili Japoncem, da so šli primeroma lahko svojo pot.

Zakaj pa so sedaj zapadne države v vojni z Japonci? Ker niso hoteli zapustiti Kitajske. Morda bi lahko imele, ako bi — na škodo Kitajske seveda — zaprle Burma cesto, ako ne bi Kitajski več pošiljale vojnega materjala, ki bi Japonski presti preustreljali nadoblast v Aziji. In tega se je Kitajska najbolj bala.

Pa zapadne države Kitajske niso zapustile. Sedaj pa so prišla razočaranja za Amerikance, kakor za Kitajce. Toda sedaj še ni čas za obup, ali pa za vpad odločnosti in poguma. Ne glede na to, kako dolgo bo vzel, ne glede na ceno, ki jo bodo plačale zapadne države, vojaško silo Nemčije in Japonske bodo slednjiči zdrobile. Nemčija in Japonska morate biti uničeni, kajti od tega uničenja je očiven obstoј zapadnih držav.

In kitajski narod bo tudi ta razočaranja, če so še tako težka, prenesel, kajti pri vseh dosedanjih porazih mora biti prepirčan, da bodo v tej borbi zapadne države slednjiči znagale in z njimi tudi Kitajska.

Indijsko pleme v Sibiriji

Poročilo iz Moskve nazaja, da so ruski učenjaki prišli do prepirčanja, da je zveza med ruskim in ameriškim narodom več tisoč let starejša, kot pa je najnowješja zveza proti hitlerizmu. Iz severne Sibiri se je ravnotek vrnila ekspedicija, ki je tamožno prebivalce preiskovala posebno iz antropoloških ozirov in se je prepirčala, da je to sibirski pleme v najbližjem sorodstvu z ameriškimi Indiani.

Voditelj ekspedicije G. F. Debenc pravi, da je prav posebno veliko podobnost našel med plemenom Kee, ki živi v puščavi dolini Jenisej. Debenc pravi, da Kee govore popolnoma drugačen jezik kot pa druga plemena okoli in da so po postavu zelo podobni Indianom. Žene imajo temno črno lase, možje nimajo brad in imajo posebno močne nosove — vse te znake imajo tudi ameriški

Indijanci. Zato pravi Debenc, da njegova doganja potrijejo teorijo in trditev dr. Aleša Hrdličke, kuratorja fizikalne antropologije v Smithsonian Institute, da so Indijanci prisli v Ameriko iz Sibirije.

Morje daje trupla

Kot pravi poročilo iz St. Johns, N. F., je morje vrglo na suho trupla osmih ameriških mornarjev, ki so izgubili svoje življenje, ko sta se prejšnji mesec na južni obali Nove Fundlandije razbila rusilac Truxton in tovorni parnik Pollux. Tedaj je utonilo 189 mornarjev. Koliko trupel je do sedaj bilo najdenih, ni bilo naznano.

KUPUJTE DEFENSE BONDS
in DEFENSE SAVINGS STAMPS

Govor dr. Borisa Furlana

na slovenskem shodu v Collinwoodu, dne 8. marca 1942.

Z vsemi sredstvi nasilja ki jih premore organizirana država 45 milijonov, se je od prvega dne okupacije uničevalo vse, kar je bilo jugoslovanskega v Primorju. Nič naj bi ne spominjalo na to, da je tu nekoč prebil rod, ki ga odlikujejo vse vrline človečanstva, ki se ponaša s častno kulturno tradicijo in s pripadnostjo k veliki slovanski rodbini. Z dletom in kladivom so izklesovali imena in napiske iz nagrobnih kamnov, da bi mrtveci ne mogli pričati proti nasilju živih. Izginili so vsi slovenski in hrvaški napisi ceste in trgov, naša jugoslovanska krstna in rojstna imena, najzasebnejša in najtintinnejša last vsakega posameznika, ki ga veže v ljubezni z izročilom njegovih prednikov: so bila izpremenjena, iznaličena in potvorenjena, da bi mogla po italijanskem zvoku pričati za veliko prevaro: italijanski značaj zemlje. Neštivilne kulturne ustanove in organizacije, čitalnice, pevska društva, televadni in športni krožki, ki so obstajali vse preko dežela — Slovenci in Hrvati na Primorskem, smo imeli od vseh Jugoslovov najbolj razvito društveno organizacijo — vse uničeno, požgan, raztepeno, premoženje zasezeno in izročeno organizacijam, ki naj pomagajo pri raznordovanju in tlačenju. Vse školstvo — ob koncu svetovne vojne je bilo na Primorskem 550 slovenski in hrvaški javnih in zasebnih šol — vse demontirano, učitelji pognani čez mejo in otroci vzgojeni v mrzljini in zančevanju vsega, kar je jugoslovansko. Ista usoda je doletela vse naše visoko razvito časopisje, knjižna in tiskarniška podjetja, in pregnanje se ni ustavilo niti pred prago cerkve; svečenik, ki je zvest stal pri svojem narodu in mu tolmačil božjo besedo v njegovem jeziku, je moral trpeti zavojlo svojega prepirčenja in moral v pregnanstvo. Zadarr in davčni eksekutor sta zagospodarovala po deželi in pod neizprošnim davčnim vijakom, ki se je bolj in bolj navijal, sošle na boben domačije, sad trdeg dela rodov. Kajti tlaci so potrebovali za svoje nečedno delo denar, in mi sami smo morali plačevati za vzdrževanje sredstev, namenjenih nam v pogin. Ali ni občudova-

zani plebiscit. Stoletja se je ves d'žavnji aparat Avstrije, s sedeževanjem vsega organiziranega Germanstva, zagajal v ta mali narod. Uspelo mu je, da je del Koroske ponemčil s sredstvi, ki ne veljajo za čedna med dostojnimi narodi. A plebiscit je dal nemštvu priliko, da pred vsem svetom dokazuje, kako uspešna so bila sredstva, ki jih je v stoletjih uporabljal, da mu je možnost, da urbi et orbi pove: Poglejte, vi sanjavi idealisti samoodločne narodov, vi oznanjevalec novega mednarodnega reda, vi zavojniki čednosti in dostojnosti v medžloveskih odnosih: raznordničem še ljudi, kupil jihih duše, uporabljal semilo in prepirčevanje, mamil jih dokler jih nisem omamil. Zadovoljni so sedaj, sami so se priznali k meni, moji so z dušo in telesom.

I takoj je Nemec za nečedno opravilo stoletji prejel še plačilo in nagrado. Nočem govoriti o memorabilis te stvari niti ne o volilnih golufijah in o lokavi volilni geometriji. Do-

voljeno naj mi bo samo, da podudarim politično kratkovidenčiteljev, ki so vse to dopustili. Da nismo Slovenci stali 1300 let na braniku proti germanstvu in italjanstvu, da smo opustili borbo in se mirno udali raznordovanju, bi stali danes — strahotna misel — v borbi proti svojim rodnim bratom in proti zdržanim silam demokracije. Bojevali bi se kot Nemci, ono trohico odločnosti k zlu, ki ta narod odlikuje, vrli pa, z ono prebrisano lokavostjo, ki kvare vrlime italijanskega naroda. In da so drugi narodi slovenski v srednji Evropi opustili borbo proti Nemštvu, kako strahotna bi bila njegova udarna sila takoj ob začetku današnje borbe, in morda bi bila že prva svetovna borba pokazala drugačen izid. Naj pomislimo na to vsi oni kratkovidenčni modrijani, ki povprek dolžijo evropske nacijalizme za današnjo katastrofo. Ti ljudje ne razlikujejo med nacijonalizmom, ki hoče svoje ohraniti in agresivnim nacijonalizmom, ki grabi po tujem. Naj vsi ti pomislimo, kakšna bi bila sila Italije in Nemčije, da se n'vsem malim narodom, ki se raztezojo od Baltika do Jadrana in Egejskega morja, z neverjetnimi žrtvami posrečilo ohraniti in neenakem borbo vsaj do neke mere svojo narodno samobitnost. In ce to spoznajo, se bodo tudi zavedali dolga hvaležnosti, ki ga imajo napram tem narodom. Zato ni samoodločna narodov dar velikodusja, ni miločina, marveč dolžnost, je plačilo dolga, ki ga dolguje človeštvo vsekemu borcu za svobodo in napredek. Med temi borci za svobodo smo tudi mi, Jugoslovani iz Primorja, med prvimi zavezniki smo in smo bili še v času, ko nekateri današnji zavezniki za nas niso niti vedeti hoteli, v času, ko smo sami pričeli borbo, ki jo oni danes skupno z namim nadaljujejo. In ko nastopi razpotrejavač časov in zaživi človeštvo v novem izvajenju pričakujemo, da bomo v njem našli mesto, ki nam gre po naših zaslugah in žrtvah.

Kakšen je nauk, ki nam ga daje preteklost, kakšno bodo naše ravnanje v sedanosti, da bo obrobljado sad v bodočnosti? Naše kraje smo izgubili, ker so naši nasprotniki na ves glas in vedno znova širili laž o italijanstvu Primorja in o nemštvu Koroske. Pojdimo v svet in širjajmo neumorno, sleherni dan in sleherno uro, vsaki od nas, resnico, samo resnico, čisto in golo resnico, da gre za jugoslovansko zemljo, sveto nam in vsemu Slovenstvu, za zemljo ki mora biti sveta vsemu človeštvu. Prva dolžnost vseh, ki prebivajo na tej ameriški zemlji svobode, je zvestoba do Amerike in brezpogojna udanost njeni veliki stvari. A stvar Amerike je resnica, in nihče naj se ne osmeli trutti, da dela za Ameriko, če širi laž in govor-

JERRY KOPRIVŠEK in njegov orkester na plastični
Terezinka Polka
Na planinah — valček Štv. M 575
in DUQUESNE UNIVERSITY
TAMBUKICA — Štv. M 571
Za toz, cenzik in cene plastične
obrnila na: JOHN MARSICH Inc.
463 West 42nd Street, New York

To in Ono

V četrtek zvečer ob 9.00 pričakrat, da bodo imeli poskušnje zatemnitvivo enega dela New Yorka. "Blackout" bo ob obala od Norton's Point na zapanjenem koncu Coney Islanda, da do mestne crte na obronku Far Rockaway.

Okraj, v katerem pride odredu v veljavo, je približno 15 milij dolg in je ob atlantskem oceanu.

Preckrat je reklo neki vodilj: "I elan Ci." ne obrambe, ja je mogoče videti: luči mesta iz zraka: 400 do 500 milij ad pristanek na morju.

S tem prvim poskusom bo mogoče dognati kako hitro in v kakšni meri je mogoče obal zatemnitv.

Stiri nadaljnje države so bile odrejene kot vojaške zone in pod tej odredbi so vsa letališča za aeroplane, javne naprave, jezi, železnic, mostovi, predori in druge važne točke označene kot prepovedani prostori in so pod obrambo vojaških oblasti.

Lient-General John L. DeWitt, poveljnik zapadne obrambe je naznani, da je bilo označenih v državah Idaho, Montana, Utah in Nevadi nadaljnih 934 zon, ki so sedaj pod vojaškim nadzorstvom.

V Dedham v državi Massachusetts je bil obtožen natiraliziran Šved, da se ni ravnal po "blackout" odredbi, ko so imeli zatemnitve mesta dne 10. marca. Obtoženec je bil kaznovan na 1 leto in z globo \$500 dolarjev.

Iz Oslo na Norveškem, prihaja vest, da so nemške oblasti pripovedale vse plese v dejeli.

Dr. Gilbert H. Fletcher, ki je ravnokar prišel iz Lisbone na portugalskem parniku, pričoveduje, da je v Franciji in Belgiji v prometu dosti ponarednega ameriškega denarja —dolar billi. Doktor pravi, da je ponaredba tako naturno izdelana, da je samo strokovnjaku mogoče jo poznavati.

"Stalinov Sokol", sovjetski list ruskega zračnega zabora, naznana, da je prišel v bitko na izčiščeni fronti novi nemški aeroplani, znan kot "Messer-schmidt-115".

Nemeji so nameravali še poslati aeroplane te vrste v vojni v pomladni ofenzivi. Piloti teh letal za najboljši letale, ki jih Nemeji imajo.

Hitreji so kot Messerschmitti št. 109 in bolj zavarovani, in ravno zaradi povisane teže niso tako okretni.

Rusi so že postrelili nekako teh aeroplakov.

Sovjetski vojaški list "Rdeča zvezda" naznana, da je v Harkovu, ukrajinskem mestu s 850,000 prebivalci, neopisna grozota. Na tisoče tjudi od lakote umrje inbolezen se je polastila prebivalstva. Nadalje pravi, da se Nemeji postrelili, deportirali ali vrgli v jetnišnice na tisoče Rusov.

Last pravi, da ure rešitve je bližu za Harkov in po poročilih, ki prihajajo z fronte je razvidno, da je ruska armada že pred mestom.

Svedski viri trdijo, da so Japonci povisili število vojakov na ruski meji pri Mančuonku na 1,000,000 mož. Večkrat smo že slišali od kitajske strani, da se Japonci pripravljajo za vpad v Sibirijo, to je pa pričakrat, da je iz Stockholmia prišla kakšna vest, da Japonci bolj oboružujejo mejo.

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50. in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 60,000

PREMOŽENJE: \$10,000,000

Kakor plaz...

ZGODOVINSKI ROMAN.

55

"To je, kaj hočete? Vaše bone bom odkupil in še nadalje dopisoval z mojim prevzetišenim učencem, nadvojvodo Karloom. Več vam ne morem povedati."

"To je ravno, gospod dvorni svetnik! Vi pač ne smete več staviti pismenih zahtev na njegovo cesarsko visokost, in ako to opustite, dobite svoje bone nazaj brez vsake odškodnine."

"Ali veste, da kaj gre med menoj in nadvojvodo?"

"Preden sem prezel to misko, sem bil seveda o vsem pojen. Obžalujem srvar, ne uvidevam pa upravičenost vaših zahtev."

"Uvedel sem svojega učence, princa o katerem sem imel najboljše mnenje, v svojo hišo ter dal njegovi mladosti oporo in vzgled. Zato je zapeljal moji hčerki, jih napravil za mestne in se sedaj upira, da bi gmočno zasigural bodočnost dveh deklek, ki jih je spravil v nesrečo."

"Gosod dvorni svetnik, proti temu imam dva ugovora. Ako si ni gospodična Suzi Taggerjeva vsega izmisnila, niste bili baš primeren vzor za nравstveno primičevo vzgojo. Drugič pa je itak tudi bodočnost vaših hčer, gmočno zasigurana z zavitojijo z arhitektom in ministerjškim tajnikom. Oba gospoda bi pač odklanjala gmočno odškodnino za onečaščenje svojih učencev."

S tresce roko si je dvorni svetnik obriral potno čelo.

"Povejte mi, gospod, ali ste hudič, ali kaj drugega?"

"Jaz sem grof Wolkenstein, priatelj nadvojvode Karla, ki mi je vse zaupal. Poznam vaše razmere in sem prepričan, da so bova spoznuniela."

Dvorni svetnik se je še vedno upiral.

"Ne morem pustiti brez kazni nadvojvodu, ki je izkorščal zaupanje moje nedolžne dece. Niti njegovo veličanstvo, niti javnost ne bo odobravala zločina mladega pohotneža, ki je tako zgodaj zašel na pota svojega očeta. Moji ubogi hčerki sta postati žrtvi njegove pohotnosti."

"Tako! Gospod dvorni svetnik, vi pač mislite, da bi prestolonaslednik v Belvederu rad imel skandal, ki bi njegova nečaka osramotil pred javnostjo? Toda storili ste neprevidnost, da ste zatrjevali, kakor da bi vas prestolonaslednik naruševal k temu."

Hortingu je vzel sapo. Grofova mirnost, njegovo znanje vseh rodbinskih razmer ter ga je spravilo popolnoma iz ravnotežja. Ves prestrašen se je preselal v svojem nalanjaču in je samo odklonilno majal z žavo.

Grof je brez usmiljenja nadaljeval:

"Nerad spravljam dame v razgovor. Ako pa mislite, da se mora nadvojvoda molče ukloniti vašim pogojem, da bi ne bil nравstveno ozigosan z javnim škandalom, bi vam vendarle priporočal v razmišljanju, da-l bi ne bilo bolje šele vprašati gospodinjo Adelo, od kdaj ima razmerje z grofom Hegesfalvo, in gospodično Helene, od kdaj ima razmerje z atjašnjem vicometrom de Larouilletom? Morda je bil nadvojvoda v tem slučaju bolj zapeljivec, kakor zapeljivec. Tudi tak stvari so se že dogodile."

Temu zadnjemu udarecu je dvorni svetnik podlegel. Uprl je glavo v roke in obupno zaklical:

"Pustite me končno na mizu. Kaj hočete pravzaprav?"

"Izjava, da je bil njezina cesarska visokost nadvojvoda Karel, ko je občeval v vaši hiši, samo v prijatljiskih stikih z vašimi damami in da so vse nasprotne vesti sumo zlobna obrekovanja. Zato dobite vrnjene vaše bone in ček za 50.000 krov. Ni mnogo, mislim pa, da bom lahko za vsto odgovarjal."

Molče je Horting segel po peresniku, vzel polo papirja in resignirano izjavil: "Naškrivte izjavo! Sam ne morem več učistiti."

Grof je narekoval par vrst in nato vratil spis v žep. V zamenjavo je položil bone in ček na mizo pred dvornega svetnika in segel po klobuku.

Ko so se vrata za grofom zaprla, se Horting še ni mogel obvladati. Hudo ga je zadel udarec, da so se izjavili vsi tako skrbno napravljeni merti. Ni še vedel, kakšno stališče bi naj zavzel k stvari, ko je prihitele Adela, v ljubki čipkastji utranci oblek k njemu in mu zaklicala:

"Ah, papa, to je bil vendar oni interesantni gospod, ki smo ga včeraj srečali v Bristolu. Kaj je imel opraviti pri tebi?"

Besno je dvorni svetnik pograbil stekleno utež in jo trečil na tla.

"Prišel je pripovedovat zgodbe o vajinem raznudanem življenju, ve nesramni vlačugi! O tebi in Heleni in o vajinih razmerjih!"

Helena se je pojavila med vrati in popolnoma ravnodušno priponnila:

"Moj Bog! Čemu ta hrup! To so vendar samo rodbinske razmere!"

Prvo srečanje in ljubezen.

Nadvojvodinja Maria Jožefa je zamisljeno podpirala glavo z dlanjo na naslanjače in opirajoče noke. Zrla je venkaj skozi široka okna v modro nebo preko tih valjujočih zelenega morja drevesnih vrhov v parku. Poslušala je pripovedovanje grofa Wolkensteina, ki ji je sedel nasproti. Grof je zopet enkrat prisel na Dunaj ter prinesel svoji visoki prijateljici podzdrave njegi sira. Nadvojvodica se mu je tesno približala, dokar ga je grof osvobodil od neprijetnega dvornega svetnika in se je dal rad voditi od starejšega gospoda, ki se je vedno držal v mejah obojestranskega položaja.

Plemenit nastop, izreden grofov fakt je mogočno učinkoval na impulsivno notranjost mladega princa, kar je preprečilo marsikatero nemščino. Wolkenstein ki je mu je bilo tudi vsako varuščo in ki je bolj učinkoval s svojim vzgledom, kakor s svojimi podučnimi nasveti, ni niti sam spoznal polnega dejstva svojega vpliva in je vedno varoval gotovo distanco, ki je nadvojvodski vsikdar puščala čut, kakor da bi ne bil pod nobenim vplivom. Dasi je pri vsaki resnejši odločitvi zaprosil grofov mnenje.

S tem je ostalo njihovo razmerje neskajeno. Nadvojvodina je sprejela z zadoščenjem grofova sporočila o sicer veselom, vendar pa brezkonstrem življenju svojega sina. Pri tej prilikli je napravil grof neko opazko, ki jo je čudno zadebla in napotila, da je jela razmišljati.

(Nadaljevanje.)

Pismo iz New Yorka

New York je sploh mnogo bolj zanimivo mesto, kot bi človek moje vrste mogel pričakovati. Tu sreča ljudi, ki niso imeli pojma, da so na svetu. Še manj se ti je sanjalo, da ti ljudje toliko vedo, ali vsaj mislijo, da vedo. Utegne se izkazati, da ni vse tako kot razlagajo. Toda moral se bo najti kdo med njimi, ki bo vsaj začasno vodstvo prevzel.

Evo vidim: Nemčija ne bo dolgo v Hitlerjevih kremljih. Zlasti ne, če bo Amerika značilno izrabiti položaj, pa se bojim, da ga ne zna. Toda kaj pride potem, nisem tako brez skrbi. Strasser? Ne verjam. Preveč misli, da bo vse njegovemu, ko Hitler konec vzame. Pa je le preveč njegova osebna domišljija in ambicija."

Kaj ste mislili reči glede Amerike in potrebe, da se sedanji položaj dobro izrabi?

"Amerikanci ne znajo pritegniti v svoj propagandni vozrojeni Nemčevi, ki so s Hitlerjem skugani. Niti na radio ne denejo takih. Amerikanci so sami preveč domišljavi. Ce je kdo od njih bil nekaj let v Nemčiji, bi misli, da pozna Nemčeo do dna. In si domišljaj, da bo njegova beseda kar čez danovnina Nemčijo od Hitlerja. Toda Nemci bi samo rojenega Nemca poslušali in mu verjeli..."

Vprašali smo ga, ce upa, da bo imel kako besedo v povojni Nemčiji. Skromno je odgovoril: Tako upam..."

Na naše nadaljnje vprašanje, ce ima kaj zveze s sedanjo Nemčijo, je pokimal in zraven dostavljal, da je prav pred par dnevi dobil obširno poročilo.

Kakor? Samo nasmejnil se je.

Ko smo le siličili vanj, je dejal,

da ima v Nemčiji polno prijateljev, ki skrbe za to, da pričajo poročila čez mejo.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.

Narddžie.

Ali bi se vi sami hoteli spustiti v te in take reči?

"Nikakor ne. Jaz nisem politikar. Iz ozadja opazujem stvari. Govorim le, ce me kdo vpraša..."

Nasmehnil se je in nam očitajoče pogledal v čeli.